

FEL302 19. YÜZYIL FELSEFESİ

2025-2026 Bahar Yarıyılı

Doç. Dr. Muharrem Açıkgöz

Görüşme saatleri: Pazartesi 12.00-13.00, Çarşamba 17.00-18.00

muharrema@gmail.com

Tarihçiler tarafından “uzun bir yüzyıl” olarak nitelenen 19. Yüzyıl, Felsefe Tarihi açısından da “uzun yoğunluklu” bir dönem olarak görülebilir. Dolayısıyla, bir ders çerçevesinde bu dönemi felsefe tarihi açısından hakkıyla betimlemek ya da irdelemek imkânsız, başka bir deyişle hep eksikliklerle mustarip bir girişim olacaktır. Yine de: Bu derste dönemin felsefesinin ana hatları betimlenmeye çalışılacak ve büyük oranda büyük filozoflardan okumalar yapılacaktır...

Derste Kullanılacak Kitap ve Metinleri:

- Akarsu, B. (1982). *Çağdaş felsefe: Kant'tan günümüze felsefe akımları*. İnkılâp Kitabevi.
- Fichte, J. G. (2006). “Hakikate Yönelik Saf İlgiyi Harekete Geçirmek ve Artırmak Üzerine”. (C. Camcı, Çev.). Kılıçaslan, e. A. ve Ateşoğlu, G. (Ed.). *Fichte – Alman İdealizmi I*, içinde (s. 189-199). Doğu Batı Yayınları.
- Schelling, F. W. J. “Tarih Kavramı”. Çev. Ali İrgat. *Tarih: Felsefesi: Seçme Metinler*. Haz. Güçlü Ateşoğlu, Doğu Batı Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2012, s. 115-132.
- Hegel. “Giriş”, Hegel, G. W. F. *Tinin Görüngübilimi - Önsöz, Giriş, Duyu Pekinliği*. Çev. Aziz Yardımlı, İstanbul: İdea Yayınları, 2011, s. 55-66.
- Hegel, G.W. F. “Tinin Fenomenolojisine Giriş”, *Hegel'i Okumak*. Der. ve çev. Tülin Bumin, İstanbul: ara yayıncılık, 1991, s. 11-24.
- Schopenhauer. “İlk Basıma Önsöz”, “İkinci Basıma Önsöz”, Schopenhauer, Arthur: *İsteme ve Tasavvur Olarak Dünya*. Çev. A. Onur Aktaş, Ankara: Doğu Batı Yayınları, 2020, s. 45-65.
- Comte, Auguste. Birinci Ders. A. Comte. *Pozitif Felsefe Dersleri ve Pozitif Anlayış üzerine Konuşma*. Çev. Erkan Ataçay. İkinci Basım. Ankara: BilgeSu Yayınları, 2019, s. 14-75.
- Feuerbach. “II. Bölüm ‘Felsefenin Başlangıcı’ Üstüne”, Feuerbach, Ludwig. *Geleceğin Felsefesinin İlkeleri*. Çev. Oğuz Özügül, İstanbul: Say Yayınları 3. Baskı, 2012, s. 51-60.
- Marx. “Feuerbach Üzerine Tezler” /Marx – Engels. “Önsöz” “I. Feuerbach / Materyalist ile idealist görüşün karşıtlığı”, Max, Karl – Engels, Friedrich. *Alman İdeolojisi*. Çev. Tonguç Ok – Olcay Geridönmez, İstanbul: Evrensel Basım Yayım, 2013, s. 15-17; 23-55.
- Nietzsche, Friedrich. *Putların Alacakaranlığı ya da Çekiçle Felsefe Yapmanın Yolları*. Çev. İsmet Zeki Eyuboğlu, İstanbul: Say Yayınlar, 2011, s. 7-44.
- Fatma Aliye Hanım. *Tedkik-i Ecsâm [Cisimlerin İncelenmesi]*. Sadeleştiren ve yay. haz. Ali Utku ve Arzu Ekinci, Konya: Çizgi Kitabevi, 2009.
- Mill, John Stuart. *Kadınların Köleleştirilmesi*. Çev. Ahmet Özcan, İstanbul: Bilge Kültür Sanat, 2017, s. 23-65.

- Ders notu bir vize ve bir de final notu üzerinden verilecektir (vizenin genel not içindeki oranı % 40, final sınavının ise % 60’tır). Vize notu ve final notu için yazılı sınav yapılacaktır.
- Öğrencilerin derse, özellikle sunumlar aracılığıyla, aktif katılımı beklenmektedir.

1. Hafta / 09.02.2026

- Dersin İşleyişine Dair Bilgiler / Ders literatürüne dair bilgiler
- Açılış dersi: Anahatlarıyla, Kavramlarıyla 19. Yüzyıl Felsefesi

2. Hafta / 16.02. 2026

- Akarsu: *Çağdaş Felsefe* – I.3 Alman İdealistleri / Herder / Fichte / Schelling / Hegel (48-86)

3. Hafta / 23.02. 2026

- Akarsu: *Çağdaş Felsefe* – II. Bölüm Hegel Okulunun Dağılması / 1. Olguculuk / 2. Materyalist Akım (87-129)

4. Hafta / 02.03. 2026

- Akarsu: *Çağdaş Felsefe* – II. 3. Yaşama Felsefesi / Nietzsche / Dilthey / Bergson (130-146)
- Akarsu: *Çağdaş Felsefe* – II. 4. Görüngübilim (Fenomenoloji) / Brentano / Husserl (147-162)

5. Hafta / 09.03. 2026

- Akarsu: *Çağdaş Felsefe* – II.6. Varoluşçuluk / Kierkegaard (187-197)
- Fichte: “Hakikate Yönelik Saf İlgiyi Harekete Geçirmek ve Artırmak Üzerine”

6. Hafta / 16.03.2026

- Schelling: “Tarih Kavramı”

7. Hafta / 23.03. 2026

- Hegel: “Giriş”, *Tinin Görüngübilimi*, İdea Yayınlar, s. 55-66. / Hegel: *Tinin Fenomenolojisine Giriş*”, ara yayıncılık, s. 11-24.

8. Hafta / 30.03. 2026

- **(TAHMİNİ) VİZE HAFTASI !!!!!**

9. Hafta / 06.04. 2026

- Schopenhauer: *İsteme ve Tasavvur Olarak Dünya* - “İlk Basıma Önsöz”, “İkinci Basıma Önsöz”

10. Hafta / 13.04. 2026

- Comte: *Pozitif felsefe dersleri* – Birinci Ders
- Feuerbach: “II. Bölüm ‘Felsefenin Başlangıcı’ Üstüne”

11. Hafta / 20.04. 2026

- Mill: *Kadınların Köleleştirilmesi*, (23-65)

12. Hafta / 27.04. 2026

- Nietzsche: *Putların Alacakaranlığı* (7-44)

13. Hafta / 04.05.2026

- Marx. “Feuerbach Üzerine Tezler” /Marx – Engels: “Önsöz” “I. Feuerbach / Materyalist ile idealist görüşün karşıtlığı”, *Alman İdeolojisi*, s. 15-17; 23-55.

14. Hafta / 11.05. 2026

- Osmanlı felsefesi
- Fatma Aliye Hanım. *Tedkik-i Ecsam - Cisimlerin İncelenmesi*

15. Hafta / 18.05. 2026

- Dersin Genel Bir Değerlendirmesi

Önerilen yardımcı kaynaklar:

Becermen, Metin. XIX. Yüzyıl Felsefesi Tarihi. Ali Taşkın/Metin Becermen, *Felsefe Tarihi II – Rönesans, Yeniçağ ve XIX. Yüzyıl Felsefesi Tarihi*. Bursa: Sentez Yayıncılık, 3. Baskı, 2018, s. 311-527.

Beiser, Frederick C. *Hegel'den Sonra: 1840-1900 Yılları Arasında Alman Felsefesi*. Çev. Soner Soysal, İstanbul: Hil Yayın, 2018.

Beiser, Frederick. *Dünya Acısı (Weltschmerz): Alman Felsefesinde Kötümserlik 1860-1900*. Çev. Nagehan Yanar, İstanbul: Say Yayınları, 2022.

Bowie, Andrew. *Alman Felsefesine Giriş*. Çev. Bilhan Gözcü, İstanbul: Say Yayınları, 2022.

Dudley, Will. *Alman İdealizmini Anlamak*. Çev. Abdurrahman Nur, İstanbul: Küre Yayınları, 2021.

Eco, Umberto ve Riccardo Fedriga. *Felsefe Tarihi 5 - Aydınlanma'dan Kant ve Hegel'e*. Çev. Leyla Tonguç Basmacı. Alfa Yayınları, İstanbul 2022.

Eco, Umberto ve Riccardo Fedriga. *Felsefe Tarihi 6 - Marx'tan Beşeri Bilimlerin Doğuşuna*. Çev. Leyla Tonguç Basmacı. Alfa Yayınları, İstanbul 2024

Löwith, Karl. *Hegel'den Nietzsche'ye: 19. Yüzyıl Düşüncesinde Devrimsel Kopuş*. Çev. Reyhan Ay, İstanbul: Otonom Yayıncılık, 2021.

Moyar, Dean (Ed.). *The Routledge Companion to Nineteenth Century Philosophy*. Londra ve New York: Routledge, 2010.

Osterhammel, Jürgen. *Dönüşen Dünya: Küresel 19. Yüzyıl Tarihi*. Çev. Mustafa Tüzel, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2022.